

Moll, on hi ha formes obtingudes en un centenar de poblacions de tot el domini, ells mateixos reconeixen que no sentiren la forma *prendre* més que en tres poblacions, totes tres del Ross. (Ceret, Arles i Canet), enlloc més en el centenar de poblacions restants: es tracta, no cal dir-ho, d'una francesada, que imposen els instituteurs a les criatures de les escoles (en les quals solien ells, o en les parròquies, menar aquestes enquestes, amb nois que els portaven el capellà o el mestre). Fins en el domini ross., a 11 de les 14 localitats, les criatures digueren *penre* (o *pendre*).

Segons ells la forma *pen(d)re* regna sense cap concurrència a tot els Principat, a les illes de Menorca i Eivissa, senceres, i a la quasi totalitat de les 23 localitats valencianes; a Mallorca mateix no trobaren ningú que a Palma es prestés a pronunciar altra cosa. Fins a la pagesia, a molts pobles li respongueren amb *pendre* junt amb *prende* (podem suposar que reptava aquells, i aquests reconegueren que també es deia com preferia ell: així a Artà, Sineu, Son Cervera, *prende* en els altres); en el P. Val. també *pendre* pertot (només Vinaròs i la ciutat d'Alacant admeteren *prende* —evident influència local del cast.—, però *pendre* a totes i cada una de les 23 poblacions valencianes restants).⁵

Pel que fa a *prendre enlloc*, ni a Mall.; V. els detalls a AORBB III, 119, 121-2. A les poblacions de la resta de l'illa sorgeix el conegut barbarisme de la pagesia mallorquina *prnda* amb la metàtesi tan xocant que fan els elements pagesívols de Mallorca, anticipant les *r* a tots els mots: *preda*, *prebe*, *probe*, *prodi*, *entrende*, *craba*, *crobar* etc. En la seva estupenda ignorància de la història de la llengua, i de tota norma de fonètica històrica, havia ideat AMAlcover l'estranya teoria que el barbarisme local, innovació recent, d'un sol paratge, era la continuació del ll. PRENDERE, i que era més respectable que la forma catalana de sempre, *pendre*, perquè resultava començar igual que en castellà, en francès i en llatí (per més que fos amb una terminació *-de*, inoïda en un infinitiu).

És sabut que el mallorquí rústic és un parlar que cau pertot en alteracions de les formes verbals, per induccions fonètiques. No sols *pendre* > *prende*, com *pedra* > *preda*, sinó també *perde* en lloc de *perdre*: p. ex. «*perde* es temps» (Contarelles de Jordi des Recó, 307.8f.; DFgra. *perder*). Fer cas de tals deturpacions era, doncs, com pretendre que la llengua literària catalana havia d'adoptar la forma *perder*, amb el pretext que s'acosta més al *perdere* llatí, o bé erigir el val. vulgar *pedre* (< *perdre*) al rang de forma literària. I no obstant fou per això que sortí de cop amb la pretensió neològica d'adoptar *prendre* amb dues *r*.

Ja havia començat a fer-ho així el 1902 en el BDLC (p. ex. I, 36). Tot seguit vingueren grans protestes de pertot, però la reverència i temor del Vicari de Mallorca («l'Apòstol de la llengua catalana» deien llavors) era tan gran, que molts el seguïen, sovint a contracor. Ruyra, més decidit, prengué la bandera contrària, i començà una llarga polèmica entre ells dos. Publicada en part en el BDLC VII (1913), 359; BDLC VIII, 126-

128, i en les O. C. de Ruyra, O. C., 819-22, 825-836 (cf. 789n.6); revista «Catalunya» de Bna. 5-IV, 11-IV, 16-V-1913. Encesa la polèmica, Fabra, volent fugir de dissensions, cedí, admetent *prendre* al costat de *pendre* en el DOrt. (ja en la Gram. de 1912, però aquí reconeixent que la forma *pendre* és la general). És sabut que les transigències de Fabra de poc serviren: l'iracund «apòstol» estava decidit a barallar-se; això ajudava a obtenir les subvencions del govern madrileny i dictatorial, que per cert va usar santament, però que... li duraren ben poc, un cop reeixida la maniobra divisionista dels militars patrioters. A poc a poc, Fabra havia anat consagrant del tot la forma innovada, i així que AMAlcover se'n va adonar: canvi de front! L'any 1919 Alcover canta palinòdia i, per portar la contra a Fabra, torna a adoptar la forma *pendre* (BDLC X, 447 ---).

Si he insistit, i insisteixo, a tornar a posar en plena vigència (o almenys a declarar admissibles) les formes *pendre*, *madastra*, *padastre*, és sobretot pel meu deure de lluitar per la independència, fixesa i dignitat de la nostra llengua, mil·lenària i sobirana per damunt de tothom —fins de gramàtics, escriptors i lingüistes—, enfront de la constant submissió al patró castellà-francès que no ha admès altra cosa que cast. *prender*/fr. *prendre*, *madastra*/marâtre. ¿Per què ens vam rebel·lar contra *propi*, i en canvi vam ajupir-nos al model estranger en el cas *prendre*, *madastra*? Perquè la tirania del model castellà encara és més forta que la del model francès, i en castellà l'imperatiu categòric de *madre* i *padre* i de *hermanastro*, *poetastro*, *hijastro*, mantenia *madastra* en un estat de vida excepcional, i l'estructura de *prender* s'oposava a la dissimilació. Alcover es revoltà contra *propi* perquè li sonava afrancesat (i això era el diable únic per al bròfec integrista) i no ho féu contra *madastra* perquè ignorava l'existència del mot en francès (on avui diuen més aviat *belle-mère*), i la idolatria que professava al mallorquí vulgar i rústic el conduí a propugnar la invenció d'un català *prendre*. V. encara el que diem d'això a la nota sobre PEBRE.

Pel que fa al tractament del grup ND'R, sembla que alguns parlars antics, amb tot i conservar *nr* com a resultat de N'R (*venrà*, *cenre*, *engenrar*), conservaven *ndr* quan la *n* era etimològica (*responrà*, *encendrà*, *VidesR*, en *LleuresC* 304, § 25), però avui ja no sembla haver-hi tal diferència, car es troba *responrà*, *encendrà* a Cardós i V. Ferrera (BDC xxiii, 257), i el mateix a l'Alt Emp.: els burros de Biure anaven a *venre guix*, els plagues demanaven, per poder beure més, «que li donguin un tall de llangonissa, que si no, el *repennia*», Coromines (*Gràcies de l'Emp.*, O. C. xx, xxvii, O. C. 938a, 942a). I això mateix passa amb el nostre verb, que també se sent com a *pènre* per l'Alt Pall. i en tot cas ho tinc anotat no sols de l'Isàvena (Roda, Torlarribera, 1957), sinó ja *penre* a les *VidesR*, 182r1, si bé junt amb *apendre*, 184v1, 54r2.

DERIV.: *Preñiment*, *-nemen*, *-ndiment* (*Usatges* etc.). *Preñedor* [Llull; Jaume I]. *Preñença*. *Preñguera*. *Presa* 'presa d'un fort o ciutat' [fi S. XIII, *CostTor-*